

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.11.1990, sp. zn. 4 Tz 41/90, ECLI:CZ:NS:1990:4.TZ.41.1990.1

Číslo: 40/1991

Právní věta: I. Okolnost, že soudkyně vyloučená z projednávání věci pro podjatost z důvodu jejího poměru k osobě obviněného zastává funkci náměstkyně předsedy soudu, sama o sobě není důvodem, pro který by měli být vyloučeni z projednávání věci i ostatní soudci téhož soudu (§ 30 odst. 1 tr. ř.) a nemůže být proto sama o sobě ani důležitým důvodem pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř., resp. rozhodnutí odvolacího soudu podle § 262, věta druhá tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 12.11.1990

Spisová značka: 4 Tz 41/90

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odnětí a přikázání věci, Vyloučení orgánů činných v trestním řízení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 25

§ 262

§ 30 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 40/I

I. Okolnost, že soudkyně vyloučená z projednávání věci pro podjatost z důvodu jejího poměru k osobě obviněného zastává funkci náměstkyně předsedy soudu, sama o sobě není důvodem, pro který by měli být vyloučeni z projednávání věci i ostatní soudci téhož soudu (§ 30 odst. 1 tr. ř.) a nemůže být proto sama o sobě ani důležitým důvodem pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř., resp. rozhodnutí odvolacího soudu podle § 262, věta druhá tr. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 12. 11. 1990 sp. zn. [4 Tz 41/90](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČR Nejvyšší soud ČR zrušil v usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem z 10. 5. 1990 sp. zn. 2 To 63/90 výrok, jímž bylo nařízeno, aby věc projednal okresní soud v Mostě.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Teplicích ze dne 17. 5. 1989 sp. zn. 6 T 10/89 byl obviněný R. J. odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 písm. a), b) tr. zák., trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2 tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 písm. b) tr. zák. a tr. čin křivého obvinění podle § 174 odst. 1 tr. zák. a byl mu podle § 222 odst. 1, § 35 odst. 1, 2, § 42 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody na deset let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do třetí nápravně výchovné skupiny. Současně byl zrušen výrok o trestu v rozsudku krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 11. 1988 sp. zn. 2 To 522/88. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán zaplatit společně a nerozdílně s P. D. na účet čsl. státu ONV v Litoměřicích na náhradu škody částku 9668 Kčs.

Po vyhlášení tohoto rozsudku v hlavním líčení dne 17.5.1989 napadl obviněný R. J. předsedkyni senátu JUDr. H. T. vulgárními nadávkami a pohrůzkou usmrčením.

Z podnětu odvolání obviněného R. J. krajský soud v Ústí nad Labem podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 tr. ř. rozsudek okresního soudu v Teplicích sp. zn. 6 T 10/89 ze dne 17. 5. 1989 ohledně tohoto obviněného zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc v rozsahu zrušení vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Dne 1. 8. 1989 požádala předsedkyně senátu JUDr. H. T. o odnětí této trestní věci a její přikázání jinému soudci s ohledem na verbální útok, který vedl obviněný na její osobu po vyhlášení předchozího rozsudku a který vzbudil u ní pocit podjatosti.

Předseda soudu tuto žádost akceptoval a přidělil trestní věc vedenou proti obviněnému R. J. jinému soudci téhož soudu - JUDr. M. Č., který také v hlavních líčeních konaných ve dnech 29. 9. 1989, 11. 10. 1989, 18. 10. 1989, 25. 10. 1989, 15. 11. 1989, 20. 12. 1989 ve věci jednal a rozhodl.

V posledně uvedený termín vznesl obviněný opět námitku podjatosti celého senátu který ve zcela novém složení rozhodoval v jeho věci. Tento postup odůvodnil nekonkrétním konstatováním, že se mu i tento senát zdá opět zaujatý. Předseda okresního soudu z podnětu této žádosti rozhodl usnesením sp. zn. 6 T 10/89 ze dne 20. 12. 1989 tak, že podle § 31 odst. 1 tr. ř. nejsou předseda senátu JUDr. M. Č. ani soudci ve věci rozhodující podjatí.

Dne 22. prosince 1989 byl vyhlášen rozsudek okresního soudu v Teplicích sp. zn. 6 T 10/89, jímž byl obviněný R. J. odsouzen pro shodné trestné činy ke shodným trestům, jak se stalo již rozsudkem téhož soudu a téže spisové značky ze dne 17. 5. 1989. Shodně byla stanovena i povinnost obviněného k náhradě škody ve smyslu § 228 odst. 1 tr. ř.

Proti tomuto rozsudku podal ihned po vyhlášení odvolání obviněný R. J. V závěru písemného odůvodnění svého opravného prostředku uvedl, že žádá, aby v případě nového jednání byla věc přidělena jinému soudu, u něhož bude jistota, že věc projedná skutečně nezaujatě.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl o tomto odvolání v neveřejném zasedání dne 10. 5. 1990 usnesením tak, že napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zároveň podle § 262 tr. ř. nařídil, aby věc projednal a rozhodl okresní soud v Mostě.

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti ČR stížnost pro porušení zákona směřující proti výroku, jímž byla věc přikázána okresnímu soudu v Mostě. Poukázal na to, že v daném případě neexistují žádné důležité důvody, které by takový postup odůvodňovaly. Argumentace krajského soudu, že se zřetelem na podjatost JUDr. H. T. byla věc předána JUDr. M. Č., jemuž je však jmenovaná nadále nadřizována jako náměstkyně předsedy okresního soudu, což může vést k

pochybnostem o objektivitě rozhodování, podle stížnosti pro porušení zákona neobstojí. Závěrem tohoto mimořádného opravného prostředku se navrhuje, aby Nejvyšší soud ČR vyslovil, že napadeným usnesením byl ve výroku, jímž bylo nařízeno, aby věc projednal okresní soud v Mostě, porušen zákon v ustanovení § 262 tr. ř., a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení v tomto výroku zrušil.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl v rozsahu vytýkaném stížností pro porušení zákona porušen.

Nejvyšší soud ČR shledal, že krajský soud v Ústí nad Labem pečlivě přezkoumal z podnětu odvolání obviněného podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku okresního soudu v Teplicích ze dne 22. 12. 1989 sp. zn. 6 T 10/89, proti nimž mohl obviněný podat odvolání, i správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo. Správně zjistil, že soud prvního stupně náležitě a zákonnou formou provedl všechny potřebné důkazy včetně těch, na které krajský soud opakovaně poukazoval, a opatřil si úplný podklad pro své skutkové a právní závěry. Okresní soud v Teplicích však pochybil při hodnocení provedených důkazů, které neodpovídá zásadám zakotveným v § 2 odst. 6 tr. ř. Jeho skutkové závěry jsou nejasné, nepřesvědčivé a nepřezkoumatelné, neboť z použitých formulací nevyplývá, které skutečnosti bere soud za prokázané a které nikoli a proč. Za tohoto stavu je rozhodnutí krajského soudu v Ústí nad Labem o zrušení napadeného rozsudku z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. a vrácení věci soudu prvního stupně v souladu se zákonem.

Jiná situace je však stran výroku o tom, že se nařizuje, aby věc projednal a rozhodl okresní soud v Mostě. Nařízením, aby věc projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a stupně (§ 262 tr. ř.), je v podstatě odnětím a přikázáním věci ve smyslu § 25 odst. 1 tr. ř. Je tedy třeba k takovému postupu existence stejných důležitých důvodů. Pojem těchto důvodů v zákoně sice není blíže definován, základním hlediskem, které je však třeba v této souvislosti akceptovat, je otázka, zda účelu trestního řízení se může v konkrétním případě lépe dosáhnout u soudu jiného než místně příslušného. Důležitými důvody ve smyslu citovaného ustanovení jsou tedy především takové okolnosti, které podmiňují zjištění skutečného stavu věci, dále výchovné působení trestního řízení na pachatele i na ostatní občany a co nejrychlejší projednání věci. Přitom nelze ani pominout požadavek, aby řízení nezpůsobovalo nadměrné náklady, pokud tento požadavek lze realizovat při dodržení základních zásad trestního řízení.

Z povahy konkrétního případu vyplývá, že okresní soud v Teplicích prováděl ve věci velmi obsáhlé dokazování, které si vyžádalo několikeré odročení věci. Potřebné důkazy byly v hlavním líčení provedeny zákonným způsobem. Za tohoto stavu nesporně, neexistují-li jiné překážky, může rychle, objektivně a s nejmenšími náklady rozhodnout ve věci soud, který řízení dosud vedl, tedy okresní soud v Teplicích.

Mezi důvody svědčícími pro odnětí věci příslušnému soudu a přikázání jinému soudu téhož druhu a stupně patří též požadavek zabezpečení spravedlivého rozhodnutí v případech, kdy jsou vyloučeni všichni soudci příslušného soudu (§ 30 odst. 1 tr. ř.). Takové případy jsou však výjimečné a nedotýkají se posuzované trestní věci.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodoval v tomto smyslu již 5. 1. 1989, sp. zn. 6 NT 6/89, k námitce obviněného, kdy neshledal pro takový postup důvody. V souvislosti s tímto řízením se rovněž všichni soudci okresního soudu v Teplicích vyjadřovali, zda se cítí vůči osobě obviněného R. J. nebo jeho případu podjatí. Všichni se vyjádřili negativně s výjimkou předsedkyně senátu, která tehdy řízení vedla. Poté co obviněný hrubě verbálně napadl předsedkyni senátu JUDr. H. T. a ta byla předsedou soudu na vlastní žádost vyloučena z rozhodování případu, nevznikly důvod podjatosti u žádného

jiného soudce uvedeného soudu.

Pokud jde o předsedu senátu JUDr. M. Č., jemuž byla tato trestní věc následně přidělena a který prováděl celé soudní řízení znovu, pak námitku podjatosti uplatnil obviněný R. J. bez konkrétnějšího zdůvodnění již 20. 12. 1989, kdy bylo téhož dne o ní předsedou soudu rozhodnuto negativně.

Ani krajský soud v Ústí nad Labem nespatřuje na straně JUDr. M. Č. žádné skutečnosti, které by svědčily o podjatosti vůči obviněnému. Přesto však dovozuje, že poněvadž jeho bezprostřední nadřízenou ve funkci náměstkyně předsedy okresního soudu byla JUDr. H. T., mohly vzniknout pochybnosti o nestrannosti a objektivnosti projednávání této trestní věci okresním soudem v Teplicích.

Takovéto stanovisko zcela postrádá opodstatnění. Vztah předsedy soudu nebo jeho náměstka na straně jedné a ostatních soudců příslušného soudu na straně druhé má pouze správní charakter, neboť uvedení funkcionáři zajišťují řádný chod soudu po stránce personální, organizační, hospodářské a finanční. V žádném případě jim nenáleží jakékoli pravomoci zasahovat do rozhodovací činnosti jednotlivých soudců. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni jedině právním řádem.

Z uvedeného vyplývá: Okolnost, že soudkyně vyloučená z projednání věci pro podjatost zastává funkci náměstka předsedy soudu, sama o sobě není důvodem, pro který by měli být vyloučeni z projednání věci i ostatní soudci téhož soudu (§ 30 odst. 2 tr. ř.), a nemůže být proto sama o sobě důležitým důvodem pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř., resp. rozhodnutí odvolacího soudu podle § 262, věta druhá tr. ř., aby vrácenou věc k novému projednání a rozhodnutí projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a téhož stupně v jeho obvodě.

Rozhodnutí podle § 262, věta druhá tr. ř., aby věc projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a téhož stupně, je svou povahou odnětím a přikázáním věci, a proto pro tento postup musí být splněny obdobné důležité důvody jako pro postup podle § 25 tr. ř.